

של ימה משנתו

פנינים מתורתו של הגאון המופלא רבי שלמה אסולין זצוק"ל

מאמר מערכת

ביום המר וההנמהר ז' במר חשון תשפ"ד נלקח מעמנו בסערה השמימה לאחר ייסורים קשים ומרים, הגאון המופלא בקי בכל חדרי התורה אשר כל רז לא אניס ליה בנגלה ובנסתר, צדיק וישר עובד ה' בתמימות

רבו שלמה אסולין זצוק"ל

והוא רק בשנתו הנ"ז לחייו. הלך למנוחות ואותנו השאיר לאנחות.

אולם השאיר כבוד אחריו, והם ספריו הק' אשר מלאים בפנינים ומאמרים יקרים ונפלאים בביאור הפרשה, ואין לעבוד את ה' למעשה בחיי היום יום ע"פ דרך התורה.

ספריו הם בכל מקצועות התורה (רובם עדיין בכת"י), על הש"ס ועל התורה, על דקדוקי אתיו, וקריא וכתב, וכפל לשון שבתורה, כבחירת ר"ע שהיה דורש כתרי אותיות. מעיין גנים כג' כרכים כמעין המתגבר הנובע כמים שאין להם סוף.

והיות שרבינו הסתיר עצמו כל ימיו, אמרנו בלנ"ד להוציא לאור מידי שבוע כמה פנינים מדברי תורתו, כדי להגדיל תורה ולהאדירה.

וזאת למודעי, שפניני הפרשה נלקטו כלשונו הזהב, ללא שינוי כלל. אולם מאמריו שכתב בספרו מעיין גנים נכתבו באריכות בתוספת נופך, כפי שיראה המעיין. אך הגליון צר מלהכיל, ולכן הוצרכנו לשנות בלשונו, ולהביא את עיקרי הדברים. אי לכך, אם ימצא הקורא שגיאה הן בהבנת הדברים והן בהבנת הנקרא, יתלה זאת אך ורק במשוגגותי, הי"ת יצילנו משגיאות, ויחיש גאולתנו בקרוב ברחמים, ונזכה לראות את רבינו בתחיית המתים, אכ"ר.

שבת שלום.

המערכת

כדי שיהרוג את יצחק עי"ש.

(מתוך ספרו דקדוקי תורה תולדות אות ה')

"ויקראו שמו עשו" (כ"ה כ"ה).

אצל עשו כתיב ויקראו לשון רבים, ואצל יעקב כתיב ויקרא שמו יעקב לשון יחיד, (ועי' רש"י). וע"ד רמז יש לפרש, שאצל עשו כתיב איש יודע ציד איש שדה, היינו שהיה עוסק במלאכה, ואצל יעקב כתיב איש תם יושב אהלים, היינו שלמד רק תורה.

ובברכות (ל"ה ע"ב) נחלקו רבי ישמעאל ורשב"י אם צריך רק ללמוד תורה ויזכו שמלאכתו תהא נעשית ע"י אחרים, או שצריך להנהיג מנהג דרך ארץ ולעסוק גם במלאכה. ואיתא בגמ' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל (שעסקו גם במלאכה) ועלתה בידו, כרשב"י ולא עלתה בידו.

ולכן אצל עשו שהיה עוסק במלאכה כתיב ויקראו לשון רבים, כי כך ההנהגה אצל הרבים שעוסקין גם במלאכה. ואצל יעקב שעסק רק בתורה כתיב ויקרא לשון יחיד, משום שהנהגתו שנהג כרשב"י הוא הנהגה ליחידים.

(מתוך ספרו שלמי שמחה פרשת תולדות אות ח')

מאמר הפרשה

ויתרוצצו הבנים בקרבה וכו'

תחילת הפרשה עוסקת בתקופת הריונה של רבקה אמנו, וכפי המתבאר מפירוש רש"י על הפסוקים, רואים אנו שרבקה אמנו שרתה בבלבול נורא, כשהיתה הולכת ליד בתי מדרשות יעקב היה מפרסם לצאת, ומתי שהיתה הולכת ליד בתי ע"ז עשיו היה מפרסם לצאת. ולכן אמרה לה' למה זה אנכי - למה לי כל הצער של ההריון הזה, והיתה מתאוה ומתפללת על ההריון. וכדי לדעת מה תהא בסופה הלכה לבית מדרשו של שם. ואמה לה

פניני הפרשה

"וקח לי משם שני גדיי עזים טובים" (כז' ט').

פירש"י וקח לי, משלי הם ואינם גזל שכך כתב לה יצחק בכתובתה ליטול שני גדיי עזים בכל יום, עכ"ל.

ומעולם תמהתי איזה ענין יש לכתוב לה בכתובתה דבר זה, ומה הטעם בזה.

ואשר יתכן לפרש בזה ע"פ פשוטו, דהנה בפסוק כאן מפורש שאמרה רבקה ליעקב שיביא לה שני גדיי עזים טובים שתעשה אותם מטעמים ליצחק כאשר אהב. ומבואר מזה שיצחק היה אוהב לאכול גדי. (ופשוט שאין הכוונה כפשוטו, אלא הכוונה כמש"כ בזה"ק שגדי הוא בחינת דין ויצחק היה דין, והיה מכניע עי"ז את הדינים).

ונראה שלכן ביקשה מיצחק שיכתוב לה בכתובתה שני גדיי עזים בכל יום כדי שתוכל תמיד להכין לו גדיי עזים כדי לעשות לו נחת רוח ולסייע לו בעבודת ה' המיוחדת לו. וביקשה שניים כדי שאם יפסל אחד בשחיטה תוכל ליקח אחר.

והוא להיפוך מכל אשה שבכתובתה מבקשת תמיד שיכתבו לה מה שהיא רוצה, ומה שיהיה לה לדבר בטוח מפני בעלה. אבל רבקה התבטלה לגמרי ליצחק עד שגם בכתובתה ביקשה שיכתבו לה רק דברים שתוכל בהם לסייע ליצחק. בינה זאת.

(מתוך ספרו שמן למאור פר' תולדות אות כג')

"יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי" (כ"ז מ"א).

יתכן שתיבת את בא לרבות שאם יעקב ישא אשה ויוליד בנים יהרוג גם את אשתו ובניו. וכן אמר יעקב בתפילתו (בפרשת וישלח ל"ב י"ב) כי ירא אנכי אותו פן יבוא והכניא אם על בנים.

עוד יתכן לפרש ואהרגה את יעקב אחי, את לרבות את יצחק, שגם אותו רצה להרוג. וכן איתא במדרש (ב"ר פרשה ס"ז סימן ח') ומובא ברש"י בספר יחזקאל (ל"ה י') שעשו הלך אל ישמעאל

תשובה מהקב"ה שנאמרה לו ברוח הקודש, שיש לך שני בנים בבטן, ומאחד יצא רבי, ומאחד יצא אנטונינוס, וכל אחד יפרד למלכותו כבר ממעיין - זה לרשעו וזה לתומו, ולא ישוו בגדולה כשזה קם זה נופל. ורבה קיבלה את התשובה, ואז מילאו ימיה ללדת שילדה לתשעה חודשים, ולא לשבעה.

צ"ב שאלתה של רבה, ומה התשובה שקיבלה.

וכשנתבונן לנסות להבין מה היה השאלה של רבה ומה התשובה שקיבלה, צריכים אנו להיכנס לעומק הענין.

דלכאורה לא מובן מה הפריע לרבה ההריון כל כך, עד כדי כך שמתאווה ומתפללת על ההריון, וכי אינה רוצה ילדים, הרי כל כך ציפתה לילדים שהיא ויצחק התפללו ע"ז י' שנים. א"כ תסבול מעט עד שיעברו ירחי לידה, ותלד. וגם מה זה שהלכה לדרוש את ה' מה תהא סופה, הרי סופה שתלד. ואם הפריע לה כל כך זה שיש התרוצצות בקרבה שמתי שהולכת ליד בתי מדרשות יעקב מפרסם לצאת, וכשהולכת ליד בתי ע"ז עשיו מפרסם לצאת, אז שתתפלל שהילד יהיה צדיק. ועוד הרי איתא בגמ' בסנהדרין (צא) דאין יצה"ר שולט באדם במעי אמו, אלא כשיוצא דכתיב 'לפתח חטאת רובץ', וא"כ אין יתכן שזה רוצה לצאת ליד ביהמ"ד, וזה ליד בית ע"ז.

ועוד לא מובן מה הנחמה בתשובת הקב"ה שכל אחד יש את המלכות שלו. וגם צריך להתבונן מה שאחר תשובת הקב"ה לרבה בא הפסוק ואומר שמילאו ימיה ללדת, ופירש"י שילדה לתשעה ולא לשבעה, ולא מובן מה באה התורה לומר לנו בזה.

מעלת התפילה על העובר בתקופת ההריון

ובעז"ת נראה שכתוב לנו כאן יסוד גדול במהות התפילה על העובר בתקופת הריונו.

בגמ' בברכות (ס' ע"א) מבואר שאפשר להשפיע על הולד במעי אמו ע"י תפילה לא רק מבחינה גשמית אלא אף מבחינה רוחנית. וכן כתב במשנה ברורה (סימן רל' סק"א) וז"ל 'ואפילו אחר מ' יום יוכל להתפלל שיהיה הולד זרע קיימא ויהיה עוסק במצוות ומעשים טובים', עכ"ל. וכן מצאנו באבות (פ"ב מ"ח) רבי יהושע אשרי יולדתו, ופירש הרע"ב (שם) 'שהיא גרמה לו שיהא חכם שהיתה מחזרת על כל בתי מדרשות שבעירה ואומרת להם בבקשה מכם בקשו רחמים על העובר הזה שבמעי שיהיה חכם', עכ"ל. וכן מבואר בתיקוני זוהר חדש (עמ' רל') שהנביאים זכו לנבואה, משום שבשעת יצירתם כיוונו אביהם ואמם שיהיו ראויים לנבואה. וגם לאחר שנוצרו שהיו בבטן אמם היו מתפללים שיזכו לנבואה.

שאלת רבה היא אם יש תקווה להתפלל עוד על הילדים

והנה רבה ג"כ התפללה על העוברים שבמעיה שיהיו צדיקים, ובפרט שידעה שיש לה אח לבן שהוא רשע, וחששה שמא יהיה לה בן שדומה לו, כי רוב בנים דומים לאחי האם. ולכן רצתה להתפלל על הילדים תשעה

מתוך צוואת רבינו זצ"ל לכלל ישראל.

"הנני כותב מתוך ייסורי נפש וגוף ביד משותקת וכתב רועד ולא קריא את הדברים דלהלן..... ועתה יש לי להודיע לכל ידידי ואהובי נשמות ישראל היקרים לי מאוד, שהיות וסבלתי הרבה בחיי הן בידוע והן מה שלא ידוע, ולא מצאתי שום נוחם בצערי, אמרתי לרשום שורות אלו. אין אתי יודע מה יהיה עמי לאחר פטירתי אבל רצוני חזק להיות משען ומשענה לכל הסובלים ייסורים בין ברוחניות ובין בגשמיות, ואפילו למי שיחשוב שהוא הרשע הכי גדול. לכן מתוך מחשבה רק להועיל ולא לצער כלל, אם אפשר שכל מי שירגיש צער הן בגשמיות הן ברוחניות, ימחול נא להיכנס לחדר בבית לבד, ולהדליק עבור נשמות ולומר אני מדליק נר זה לעילוי נשמת פלוני בן פלוני (שלמה בן מאיר ושמוחה סימיה), ויפרש את בקשתו ויוכל לשפוך את ליבו על יד הנר ככל מה שירצה הן באריכות הן בקצרה, ואפילו אם יחשוב שהוא רשע ופושע גדול, יש בליבי מקום לכל מי שחושב שהוא רשע ופושע לשמוע דבריו באריכות. ולא יחוס על טרחתי אלא

חודשים, שתוכל להשפיע עוד לטובה.

אבל כשראתה שהם מתרוצצים בקרבה, וכל אחד רוצה לצאת, חשבה שכל אחד בנוי היטב, ואין יותר מה להשפיע עליהם ע"י תפילה, כי יתכן שזה גזירת שמים, ואין מנוס ממנה. {וכמו שמצינו שהיו צדיקים שנולדו לז' משום שנגמר תיקונם בהריון כבר, עיין רש"י וירא כא' ב' שיש שיטה שיצחק נולד לז', וכן משה רבינו נולד לז' כמש"כ רש"י שמות ב' ג', וכן פרץ זרח נולדו לז' כמש"כ רש"י וישב לח' לז'} ולכן היא התפללה שההריון יהיה לז' ולא לט', והלכה לדרוש את ה' מה תהא סופה, כלומר מה יהיה משפט הילדים, האם יש תקווה בתפילה או לא.

תשובת הקב"ה שתפקיד של כל אחד נשלם במעי אמו, אך אין יצליח את תפקידו זה בעבודתו לאחר היציאה מבטן אמו

וזה ענה לה ה' שבאמת שני הדברים אמת, דבאמת מצד אחד שני גוים בבטן שכבר בבטן נקבע כל אחד מה התפקיד שלו, שהתפקיד של יעקב זה להיות איש תם יושב אהלים, והתפקיד של עשיו זה לעבוד ז' מצוות ב"נ, והעיקר הוא לא לעבוד ע"ז. ואין הכוונה שכבר במעי אמו זה היה צדיק וזה רשע שהרי אין יצה"ר שולט לפני יציאת העובר מאויר העולם, אלא הכוונה שכבר במעי אמן היו בנויים שניהם מצד מה תפקידם בעתיד, וזה תפקידו להלחם עם נסיון התמימות, וזה תפקידו להלחם לא להיות רשע, ומצד זה אין מקום לתפילה.

אך מצד שני, הוסיף לה ה' ששני מלכויות ממעיין יפרדו, ואת זה אין להם עדיין בבטן אמם, אלא יקבלו כשיצאו ממעיין, והוסיף עוד לומר לה דמתי שזה קם זה נופל, ולזה יש עדיין מקום לתפילה, שכאשר יקבלו את כח המלכות ירחם אחד על השני ולא ירדה בו בקושי.

כח השפעת תפילת רבה

ולכן המשיכה להתפלל שתלד לתשעה שיהיו לה עוד ג' חודשים להתפלל, ותפילתה התקבלה שמילאו ימיה ללדת. וכח השפעת תפילתה היה שמלכי ישראל כששולטים ינהגו ברחמים עם מלכי אדום ומלכי אדום ינהגו ברחמים עם מלכי ישראל, ודוגמא לזה הוא ענין אנטונינוס ורבי ששניהם אחד מיעקב ואחד מעשו, והיה שלום ביניהם וזה היה מכח תפילת רבה שהצליחה להביא מצב כזה, ואף שלא הועיל ברוב המלכים מ"מ השפיע בחלק מהם.

נמצינו למדים

למדנו מכאן את מעלת התפילה על העובר כאשר הוא בבטן אמו. וכן למדנו מכאן שתפקיד הנקבע מן השמים לאדם זה לא ניתן לשנות, ומה ששייך תפילה הוא שאת תפקידו יעשה בשלימות. יעזרינו השי"ת לעשות את תפקידנו בשלימות. (נערך מתוך מאמר בספרו מעין גנים בראשית ח"א תולדות מאמר א',

יחוס על עצמו. ואם יהיה אפשרות בידי להועיל ארצה מאוד להועיל, ואם לא אוכל להועיל אקווה לעטוף אותו באהבה וחובה ולתת לו בלב תנחומים ותקווה טובה. ואם גם זה לא אוכל, מקסימום הפסיד נר קטן, ולא טרח הרבה. כל זה כתבתי ביישוב הדעת ומתוך הרבה מחשבה והתלבטויות עד שהעזתי לכתוב דברים אלו, ואקווה להיות לעזר לכל הסובלים ברוחניות וגשמיות. ממני הנפרד מכם באהבה עצומה רק בגוף וקשור עם כל נשמות ישראל בלי יוצא מן הכלל באהבת עולם".

לשמיעת שיעורי רבינו זצ"ל בקול הלשון, ניתן להתקשר למספר ישיר 0732951310.

לבקשת בני המשפחה כל מי שיש בידו סיפורים על רבינו זצ"ל יועיל נא לשולחו למייל, למען הגדלת התורה והיראה.